

Töltőtoll és Tőzsde

Filozofikus jegyzetek a gazdaság,
a történelem, az irodalom, és a
tőzsde találkozásáról.

Séra András

© Séra András, A Kolostor Óre, 2021.
www.meditacionk.blogspot.com

Tartalom

A szerzőről – 4. oldal

Előszó – 5. oldal

A tábortűz – 7.

Hullámok - 9.

Az alkimista – 10.

Mária Terézia piaca – 11.

Beethoven részvényei – 12.

Newton veszteségei – 14.

Lánchíd – 15.

A pesti börze – 17.

Az első május elseje – 18.

Shakespeare's business – 20.

Hauszmann Alajos befektetései – 22.

Agatha Christie és a vagyon – 24.

Babits Mihály tőzsdézik – 26.

Regény és Profit – 28.

Churchill és a tőzsdekrach – 31.

Hemingway pénzügyi portfóliója – 34.

IBUSZ – 36.

Frigyláda a Wall Streeten – 38.

Filozófus a tőzsdén – 41.

Utószó – 44.

Korábbi kötetek – 45.

A szerzőről

TŐZSDEI hullámokon töpreng, gazdasági adatokat szemlél, cégeket és részvényesi közgyűléseket látogat, számol, gondolkodik, kalkulál és befektet, majd szépirodalmat olvas, festményeken tűnődik, blogot és haikut ír, néha pedig cikkekben és publicisztikákban fejt ki gondolatait.

BONSAI fákat metszeget, erdei sétákon időzik és szaunákban izzad, hogy aztán friss szellemmel üljön le egy könyvtár csöndes sarkában. Kedvenc polcai a gazdaság, az irodalom, a történelem, pszichológia, vallás, múlt, jelen és a jövő.

MEDITÁCIÓ – a kolostor udvarán című hetente frissülő személyes blogja 2008-ban indult, amely 2014-től kibővült a meditáción túl egyéb témákkal is. Néhány éve már a Librarius művészeti portál rendszeres vendégszerzője.

FELESÉGÉVEL reggelente teával indítják a napot.

40 ÉVES elmúlt, kíváncsian és érdeklődéssel várja a következő negyvenet.

Előszó

Arra kérem most önt, kedves olvasó, képzeljen maga elé egy csendes és nyugodt szobát. Megvan? A falnál egy íróasztal áll, rajta egy hófehér üres lap. Mellette egy toll. Foglaljon most helyet ennél az asztalnál, tekintsen az üres lapra, és vegye kezébe a képzeletbeli tollat. Kérem írja le, hogy mi jut eszébe e szó hallatán: tőzsde.

Megmozgatja az ember fantáziáját ez a különös szó. Van olyan, aki a poklok kapuját látja benne. Van aki nagyhatalamú bennfentesek klubját látja, vagy hatalmas lottózót, esetleg gigantikus gazdasági puzzle-t, kisemberek megkopasztását, szivarozó kapitalisták nagyösszegű játszmáját, a pénz tengerének végtelen hullámzását, a háttérhatalom üzleti színpadát, lehetőségeket, félelmet, izgalmat, drámát, pénzt, varázslást, mágiát, hatalmat, befolyást, szivarfüstöt, öltönyt, nyakkendőt, csengőket, medvéket és bikát, japán gyertyát, grafikonokat, hosszú számsorokat, elemzéseket, mosolyt, könnyeket és kacagást.

De mi van konkrétan az ön fejében? Mit gondol ön a tőzsdéről? Mit tud róla? Mit hallott róla? Mennyire állt közel hozzá? Érezte már a szelét, a hullámzását és a morajlását?

A kereskedelem évezredes hagyománya az emberiségnek. Elég csak a régi karavánokra gondolni, a korabeli piacokra, az árusokra, szóval magára az üzletkötésre. Régi hagyománya van ennek. A tőzsdéssel is már több évszázados közös története van az emberiségnek. Hosszú múlt tele fájdalommal és örömmel, szegénységgel és gazdagsággal. Egy valami biztos: nem egy unalmas helyszíne ez az életünknek.

Különös hely tehát a tőzsde, amiről sokat tudnék mesélni, hiszen már hosszú ideje része életemnek. Nem egy intézménynek dolgozom, hanem önmagamnak. Magánbefektető vagyok. A saját pénzemet fektetem be, a saját gondolataim

alapján. Igyekszem alaposan tanulmányozni a tőzsdék múltját, jelenét és jövőjét, nagy drámáit és sikereit, mert érdekes és tanulságos történetek ezek. Ha mélyükre lát az ember, akkor felfedezheti, hogy sokkal többről szól ez, mint a pénz. Az ember van ezek mögött, annak minden rejtélyével. Ebben a kötetben 19 apró, ám mégis meglepő és elgondolkodtató történettel találkozik majd az olvasó. És a mögöttük meghúzódó EMBER-rel. Többes számban természetesen: emberekkel. Hiszen motivációinkban és cselekedeteinkbe sokkal jobban egymáshoz vagyunk kapcsolódva, mint ahogy azt elsőre gondolnánk.

Eredetileg a Librarius művészeti portál adott felületet ezeknek az írásoknak, és bocsátotta az olvasók rendelkezésére. Amolyan független vendégszerzőként veszek részt a portál életében, ahol hetente közlik írásaimat. Közel öt hónapig futott a Librariuson ez a „Töltőtoll és Tőzsde” című sorozat. Köszönet érte az alapító/főszerkesztőnek, Podmaniczky Szilárdnak!

Témáját és hangulatát tekintve, amolyan filozofikus jellegű jegyzetek ezek a történelem, a gazdaság, az irodalom és a tőzsde találkozásáról, egy-egy haikuval az írások végén. Apró fejezetek ezek csupán a tőzsde és az emberiség hosszú és sűrű múltjából, ám mégis olyan kis epizódok, amelyeket érdemes megismerni, mert a tőzsdén is túlmutató, egyéb tanulságul is szolgálhatnak. Ezeket olvashatja most itt ön, kedves olvasó, amelyhez kellemes időtöltést és tanulságos tünődést kívánok.

Töltőtoll és Tőzsde 1. - A tábortűz

Irodalmi jegyzetek egy különleges kolostor udvaráról, avagy a töltőtoll és a tőzsde találkozása két osztalék között. Eheti téma: A tábortűz.

I.e. 250 000. (talán) november. A Neander-völgy mélyén mágia készül a barlangban. Tüzet csihol a törzs, mert hidegre fordult a széljárás. Fagyoskodnak, félnek, fáznak, így aztán várják már, hogy a félelmetesen lobogó sárga isten, a tűz lángja végre életre keljen. Körbeülték a tüzet, de csak tisztos távolból, hiszen tudták már jól, hogy közelsége éget. Aki messze van tőle kimarad a melegéből, aki viszont túl közel ül, megperzseli azt. Ósi bölcsesség volt már ez ott, a Neander-völgy barlangjának mélyén is.

I.sz. 2021. május. Hírek a tőzsde barlangjából: SP500 index 4200 pont körül lobog, DAX index 15000 pont, BUX index 43000. Aki messze van tőlük az kimarad a melegükből, aki túl közel ül, megégeti magát. A törzs körbeüli a tüzet és figyeli. Melegszenek, sütögetnek, vannak akik csöndben még imádkoznak is a félelmetesen dübörgő gazdaság, az indexek urának jóakarataért.

A fenti két esemény és időszak között sok minden történt a törzssel. Feltalálta a baltát, a kereket, a pénzt, a számokat és a betűket. Töltőtollakat gyártott és tőzsdéket alkotott. Eszközei alkalmasak építésre és pusztításra is. A balta, a kerék, a pénz, a számok és a betűk hosszú évezredekken keresztül szolgálták az építést, vagy épp a rombolást. Ugyanígy a töltőtoll és a tőzsde is. A törzsön múlt, hogy mit kezdett vele és mire használta. Kalandorok kezében kegyetlen fegyver volt, bölcsök asztalán viszont támogató jóbarát.

A modern barlangok mélyén ma is ott ülnek a mágusok. Tüzet csiholnak, tollat forgatnak, jegyzetelnek, és tőzsdét szemlélnek. A tanulóéveket ők sem úszhatják meg. A tudás és a tapasztalat megszerzésének magas a tandíja és rögzös az útja. A füst sokszor csípi szemüket, bőrüket égési sebek borítják, azonban viszonyuk a lángokkal ma már barátiává vált. Kiismerték és megszelídítették egymást.

*Ha hideg évszak
érkezik, fáért mennek
a törzs tagjai.*

Töltőtoll és Tőzsde 2. - Hullámok

Irodalmi jegyzetek egy különleges kolostor udvaráról, avagy a töltőtoll és a tőzsde találkozása két osztalék között. Eheti téma: Hullámok.

Kezdetben vala az ige. Később jött a víz és a hullámok. Majd az ember, és elindult a történelem. A völgyek és a barlangok lakói addig vándoroltak, míg fel nem fedezték a nagy vizeket. Nem a patakot és a tavakat, hanem a valóban nagy vizeket. Az óceánt és a tengert. Nézték nappal is, nézték éjjel is. Hallgatták morajlását, figyelték hullámzását. Ijesztően hatalmas volt. Aztán belementek bokáig. A sós víz nyaldosta a lábukat. Érezték a víz hullámzását, próbálták elnyerni jóindulatát. Térdig mentek, derékig, majd nyakig. Utána pedig bárkát eszkábáltak, csónakot, és innen már nem volt megállás. Az ember körbehajózta a földet, a víz hátán utazott és hódított.

Egy idő után más áramlásokat is felfedezett. Nem csak a tenger mozgását kémlelte, hanem törzsének munkáját, a közösség gazdaságának hullámzását.

Hét bő esztendő után, hét szűk esztendő fog következni. - mondta József a Fáraónak.

Egyiptom gazdasági leckéit a modern ember is felidézi. József gabonátároló magtárai mellett már a gazdasági adatok mozgását is figyelik. A tőzsdeindexek ingadozását, és egyéb rejtélyes mutatók hullámzását követik nyomon a számok világának modern emberei. S lőn, az ige GDP-vé vált.

*Bőséges kincstár
teszi léhává urát,
felhő közelít.*

Töltőtoll és Tőzsde 3. - Az alkimista

Irodalmi jegyzetek egy különleges kolostor udvaráról, avagy a töltőtoll és a tőzsde találkozása két osztalék között. Eheti téma: Az alkimista.

Szűk utcácska romos falai közt sietnek a középkori alkimisták esti szeánszra egy pincébe. A kémia, a fizika, és a biológia határait keresik és feszegetik. Könyvek és tekercsek mellett zajlik a kísérlet. Varázslás és mágia, füst és korom, ahogy hajnalhasadtáig halad a szeánsz. Napról-napra, hétről-hétre keresik és kutatják, mélyére mennek, hogy aztán újabb és újabb kérdéseket feszegessenek. Szakállukat vakarják, töprengenek, kísérleteznek, így telnek az évek.

Modern társaik már a monitorok előtt teszik ugyanezt. Kémiai vegyületek helyett adatokkal dolgoznak. Számítógépek, bitek, internet, szélessáv. Aranyat készítenek számokból. Vezetéken keresztül zajlik az áramlás. Beérkezik a temérdek gazdasági adat a számítógépnek nevezett üstbe, a mágus belenéz, megkavarja, megszűri, hígítja és oldja, majd a nagy tőzsdei enciklopédiákból a korai mesterek tudását is hozzáadja, és voilá: számlán a pénz, irány az aranyművesek utcája!

*Elegáns mágus
széjében aranytömbök,
titkok pihennek.*

Töltőtoll és Tőzsde 4. - Mária Terézia piaca

Irodalmi jegyzetek egy különleges kolostor udvaráról, avagy a töltőtoll és a tőzsde találkozása két osztalék között. Eheti téma: Mária Terézia piaca.

Az Úr 2021-ik évében nagy évfordulót ünnepel a bécsi börze. 250 évvel ezelőtt alapította meg a bécsi tőzsdét Mária Terézia. A börziánerek és az érdeklődők, a korabeli befektetők lovaskocsival érkeztek, kalappal és sétapálcával. Megkezdték a szabályozott kereskedést a kötvényekkel, váltókkal és valutákkal. Antwerpen, Milánó és Frankfurt, száz (és még néhány) évvel megelőzte az osztrák fővárost, hiszen üzleti termékekben már jóval Bécs előtt megkezdődött a hangos kereskedelem. A pesti tőzsde kicsit még váratott magára, majd 1864-ben az is megnyitott. Új szelek kezdtek fújni Európában.

*Schönbrunnból szemlél
árfolyamot királynő,
bankár, tanácsos.*

Töltőtoll és Tőzsde 5.

Beethoven részvényei

Irodalmi jegyzetek egy különleges kolostor udvaráról, avagy a töltőtoll és a tőzsde találkozása két osztalék között. Eheti téma: Beethoven részvényei.

Beethoven a komponista, és Beethoven a befektető, aki szívesen töltötte idejét a Bécshez közeli Badenben. A város fürdője és az erdő kiváló hely volt a zeneszerzőnek a pihenés, gyógyulás, kirándulás, és inspiráció céljából. Erdei tanösvény is a nevét viseli ma a környéken, ráadásul áll a városban egy emlékház is. Európa himnuszává vált a IX. szimfónia, aminek néhány fejezetét itt írta Badenben. Kevesen tudják viszont, hogy Beethoven jövedelmét ekkor már kiegészítették a tőzsdei befektetések.

A bécsi börze hivatalos kapui 1771-ben nyíltak meg, ám ekkor még főleg állampapírokkal kereskedtek, részvényekkel nem. 1816-ban megalakult az Osztrák Nemzeti Bank, és 1818-ban be is vezették a tőzsdére. Ez volt az első részvény. Két évre rá már a frankfurti tőzsdén is lehetett velük kereskedni. Sokak fantáziáját és pénzét mozgatta meg ez a befektetési lehetőség, többek közt Beethovenét is. A mai napig működő bécsi napilapból, a Wiener Zeitungból gyűjtötte össze az információkat a zeneszerző, majd ismerőseivel is tanácskozott, kalkulált és töprengett, és 1819-ben arra jutott, hogy beszáll az üzletbe. Nyolc részvényt vett. Mai értéken ez a befektetés körülbelül 80 ezer eurot érhetett. Panaszra nem volt ok.

Beethoven érdekeltsége az Osztrák Nemzeti Bankban jól alakult. 4-5% körüli osztalékhozamot vett fel évente a zeneszerző, és emellett a részvényeinek értéke hat év alatt megduplázódott. (szinte hallani az Örömodát!) A pénzügyi világban ma úgy jellemeznék Beethoven befektetési stratégiáját, hogy hosszútávú, értékalapú befektetés volt. Kein daytrade, bitte! Olyannyira hosszútáv, hogy a részvények nagy részét nem is adta el, hanem örököseit illeték

halála után. Mai napig megvannak ezek az értékpapírok, ékes darabjai az Osztrák Nemzeti Bank pénzügyi múzeumának.

*Zongorahang száll
a csillogó részvények
fölött Bécsben.*

Töltőtoll és Tőzsde 6. - Newton vesztesége

Irodalmi jegyzetek egy különleges kolostor udvaráról, avagy a töltőtoll és a tőzsde találkozása két osztalék között. Eheti téma: Newton vesztesége.

Az újkori történelem egyik legnagyobb tudósa Isaac Newton. Kiváló elme, ám a tőzsdei hullámok még az ő eszén is túljártak. Kiszámolhatja az ember az égitestek mozgását, megfejteti a matematika titkait, a fizika törvényeivel is jóbarátságot ápolhat, ám mindez nem garancia arra, hogy az emberi lélek és a piaci psziché szeszélyeiben is eligazodik. Ez lett Newton vesztesége.

1720, South Sea Bubble. - Így vonult be a történelembe a Brit Déltengeri Társaság részvényeinek mániákus szakasza, amikor a piaci szereplők kellőképpen megőrültek, és mohóságuk hatalmas pénzügyi lufit fújt. Olyat, aminek kipukkanása sokak vagyonát temette maga alá. Newton vesztesége óriási lett. Mindezek után állítólag megtiltotta még azt is, hogy jelenlétében kiejtsék a nevet: South Sea.

*Néma távcső néz
kérdőn a csillagokra,
tenger megpihen.*

Töltőtoll és Tőzsde 7. - Lánchíd

Irodalmi jegyzetek egy különleges kolostor udvaráról, avagy a töltőtoll és a tőzsde találkozása két osztalék között. Eheti téma: Lánchíd.

"A legnagyobb magyar." - Méltó módon maradt ez a jelző Széchenyi István neve mellett az elmúlt évszázadokban. Sőt, van ahol úgy említik, mint az ember, aki megalkotta Magyarországot. Újító, szervező, befektető, és még hosszan sorolhatnánk szerepeit. Tevékenységének nyoma ma is látható az országon. Elég csak átsétálni a Dunán, és köszönteni a békésen fekvő oroszánokat a Lánchídon.

Széchenyi szétnézett a világban és felismerte, itt az ideje lendületet venni és fejlődni. Magyarországon be kell indítani a gazdaságot, a modernizációt, a fejlődést és a haladást. Partnereket keresett, terveket írt, cégeket alapított, szervezett, vitatkozott, küzdött, majd olyan nyomott hagyott maga után, mint kevesen.

Báró Sina György volt Széchenyi gróf egyik üzlettársa. Vasúti építkezések, folyami szabályozások, értékpapír kereskedelem, no és nem utolsó sorban a Lánchíd megépítése. Egyik vállalkozásuk nagyobb volumenű volt, mint a másik. Egyik hatalmas projektből a másikba mentek. Vagy épp párhuzamosan futtatták. Ami megegyezett ezekben, hogy bonyolult, embert próbáló, és hosszadalmas ügyek voltak. A Lánchíd megépítésébe Sina báró már nem is akart beszállni, csupán Széchenyi unszolására vágott bele. Hosszadalmas küzdelem vette kezdetét. Olyan megterhelő volt, hogy Széchenyi ki is akart szállni, de azt pedig már Sina báró nem engedte.

1840-ben a Lánchíd részvénytársaság 10 000 db. 500 Ft-os részvényt bocsátott ki. A bécsi tőzsdén kereskedtek pár év múlva már ezekkel az értékpapírokkal. Az évtized magával hozott egy osztrák pénzügyi válságot, a 48-as forradalmat, és ezek hozzájárultak, hogy a Lánchíd részvények árfolyama a tőzsdére lépés után

hamar, közel lefeleződött. Több, mint egy évtized kellett hozzá, hogy az árfolyam elérje újra a kibocsátási szintet. A korszak fellendülő gazdasági hangulatában aztán még a harmadával meg is emelkedett az árfolyam. Osztalékfizetés is volt, de végül 1870-ben kivezették a papírokat a tőzsdéről. Állami kézbe került később a cég. A kezdeti befektetők közül már nem mindenki élte ezt meg. Sina György 1856-ban hunyt el, Széchenyi István pedig 1860-ban.

*Döblingi napfény
hívogat öreg urat
a túlsó partra.*

Töltőtoll és Tőzsde 8. - A pesti börze

Irodalmi jegyzetek egy különleges kolostor udvaráról, avagy a töltőtoll és a tőzsde találkozása két osztalék között. Eheti téma: A pesti börze.

„A pesti nyilvános áru és értéktőzsdét megnyitottnak jelentem ki, és azt a közforgalomnak ezennel átadom.”- 1864. január 18-án hangoztak el ezen zárómondatok a Pesti Lloyd Társulat dunaparti székházában Báró Kochmeister Frigyes beszédében, ami után hivatalosan is megnyílt a pesti börze. Megkezdődött a kereskedelem.

Kochmeister Frigyes tekintélyes résztvevője volt a kor gazdasági életének. A pesti tőzsde első elnöki funkcióját is ő töltötte be, amely feladatot aztán 30 éven át ellátott. Az intézmény 1864-es indulásakor 17 részvényt, 1 záloglevelet, 11 külföldi pénznemet és 9 váltót jegyeztek. A kezdeti gyengébb kereskedési éveket intenzív üzletelés váltotta fel, majd 1873-ban jött az első komoly tőzsdekrach. Másfél évtizedre aztán óvatossá váltak a magyar befektetők, hogy az 1890-es évekre és a millenium korszakára ismét nagy lendülettel beinduljon az üzletkötés. A 20. és 21. század tőzsdei hangulata Pesten pedig már egy másik fejezete a gazdasági történelemkönyveknek.

*Távíró kopog,
fölötte szivarfüstben
légy fuldoklik.*

Töltőtoll és Tőzsde 9. - Az első május elseje

Irodalmi jegyzetek egy különleges kolostor udvaráról, avagy a töltőtoll és a tőzsde találkozása két osztalék között. Eheti téma: Az első május elseje.

Május 1. - A munka ünnepe. A munkásosztály harcának hosszú története van. Sztrájkok, küzdelmek, konfliktusok. 1889. júliusában megalakul Párizsban a II. Internacionálé, amelyen úgy határoztak, hogy 1890. május 1-jén országszerte felvonulnak a szakszervezetek és a munkásegyletek a nyolc órás munkaidő kivívásáért és a nemzetközi szolidaritásért. Mit tett ekkor a tőzsde világában egy fiatal és ambíciózus befektető Budapesten? Ült, olvasott, gondolkodott, majd pénzt küldött a tőzsdére!

A pesti börze és a magyar gazdasági élet egy korabeli meghatározó alakja, Krausz Simon visszaemlékezésében lehet olvasni arról a bizonyos első május elsejéről, ami egybeesett az ő első tőzsdei üzletkötésével is. 1937-ben jelent meg a Cserépfalvi kiadónál Krausz Simon - Életem című könyve, aminek szerkesztett verzióját 1991-ben a Kossuth kiadó újra az olvasók rendelkezésére bocsátotta A pénzember címmel. Ebben van egy fejezet, aminek címe: "Először a tőzsdén..." Itt olvasható a személyes történet arról a bizonyos legelső május elsejéről. Krausz Simon így emlékezik a fiatalkori, gyakornokoskodó önmagára:

"Közben megtörtént a tőzsdei premierem. Április vége felé nagy izgalom lett úrrá a tőzsdén, féltek a május elsejétől. A szocialisták akkor kezdtek szervezkedni, és az üzleti világban felforgató elemnek tekintették a "cucilistákat". Beharangozták az első, "vörös május elsejét" Budapesten is, a sajtó pedig sürgönyöket közölt arról, hogy Párizsban katonaságot vontak össze, Berlinben megkettőzték a helyőrséget, ugyanígy Bécsben és a többi fővárosban is. Mikor láttam, hogy a május elsejétől való félelem miatt a papírok nap nap után esnek, egyik feljebbvalómnak átadtam ezer forinton felüli megtakarított pénzemről szóló takarékkönyvemet, és megkértem, hogy vásároljon nekem 50 db.

Hitelrészvényt. Úgy okoskodtam, hogy a legszörnyűbb szocialista se öngyilkosjelölt, és nem akkor fog forradalmat csinálni, amikor szuronyok és ágyúk várják felkészülten. Az első vörös május elseje valóban csendben, rendben zajlott le. A tőzsde kezdett visszavásárolni, én pedig nemcsak néhány száz forint nyereségre tettem szert, hanem bizonyos tekintélyre is, és tanácsomnak és hozzászólásomnak - mármint az irodában - ezután súlya volt."

Krausz Simonnak aztán valóban tekintélye és súlya lett a kor Magyarországnak gazdasági életében. Mindez akkor kezdődött, a legelső május elsején.

*Tavaszi madár
csiripel a téren, s a
tőzsde ablakán.*

Töltőtoll és Tőzsde 10. - Shakespeare's business

Irodalmi jegyzetek egy különleges kolostor udvaráról, avagy a töltőtoll és a tőzsde találkozása két osztalék között. Eheti téma: Shakespeare's business.

Művészet és üzlet. Art and the money. Látszólag külön világ. A szív hullámai, vagy az értelem dimenziója. Intuíció és érzelmek, pontos tervezés és racionális számítás. Ősellenségek lennének ezek? Haragos szomszédok, akik közel élnek, de csak bosszantják egymást? Nem feltétlenül. Az európai művészet egyik kimagasló alakja, a világirodalom talán legnagyobb drámaírója, William Shakespeare tökéletesen ötvözta mindkettőt. Művész volt és üzletember, ráadásul mindkettőben sikeres.

Meglepő, de az írás kevésbé volt kifizetődő a korabeli Angliában. Shakespeare számára nem folyt be jelentős pénz a drámáiból. Londoni színházaknak eladta a darabjait, azok fizettek érte, de a későbbi jogdíjak már nem a szerzőt illették. Siker esetén némi bónusz juthatott az írónak. Drámáinak népszerűsége később megemelte Shakespeare árfolyamát, de aztán mégis többet keresett színészként. Innentől vette kezdetét a kamatos kamat mágiája, the magic of the Shakespeare's business!

Pénzfolyami patakocskája szerény áramlásként csobogott a szerzői díjából, ami aztán kiegészült a színészi fizetéssel. A korabeli londoni színházakban azonban szokás volt, hogy a színészek részesedést kaptak az üzletből, azaz, a cég részvényeseivé váltak. Tulajdonostársak lettek, akiket a nyereség bizonyos százaléka megilletett. Így Shakespeare-t is. A színházak ráadásul népszerűek voltak, jól jövedelmeztek, így, ez egy remek üzleti lehetőség volt, Shakespeare szépen keresett. Babérjain azonban nem ücsörgött, nem tétlenkedett, visszaforgatta bevételeit és egyre több színházban szerzett részesedést. A

pénzpatakocská nagy folyóvá duzzadt, és mint a Temze lassú, de kitartó hömpölygése, úgy folyt az egyre tekintélyesebb bevétel Shakespeare zsebébe.

A művészvilág dorbézoló és könnyelmű életmódja felemészthette volna a híres drámaíró vagyonát, ám ő bölcs volt. Pénzét nem elmulatta, hanem befektette. Londonban és Stratfordban vett földeket és ingatlanokat. Állítólag nem volt akkoriban olyan író és színész Angliában, aki ilyen sikeresen kezelte volna a vagyonát. Üzleti részesedések, földek, ingatlanok, bérleti díjak és használati jogok, egyik bevétel a másik után. Komédiák és nyereségek, színdarabok és osztalékok, végül Antonio és Shylock szeme is irigyen megcsillanhatott.

*Kövér erszény
pihen vidéki tölgyek
árnyékában.*

Töltőtoll és Tőzsde 11. - Hauszmann Alajos befektetései

Irodalmi jegyzetek egy különleges kolostor udvaráról, avagy a töltőtoll és a tőzsde találkozása két osztalék között. Eheti téma: Hauszmann Alajos befektetései.

Az építész, aki bejárta Európát, hogy utána olyat alkosson Budapesten, amit még sokáig csodálni fognak a lakói és a turisták egyaránt. Épületei a város különböző pontján hirdetik egy letűnt kor szépségét, eleganciáját, gazdagságát és méltóságát. Hauszmann Alajos nagy tudású és sikeres ember volt, aki az építészetben maradandót alkotott. A hosszú és gazdag életműnek csupán egy apró részlete álljon most itt, amelyben kivételesen nem épületek szerepelnek majd, hanem értékpapírok.

Naplót írt már egészen fiatal korától késő öregségéig. Kordokumentum ez a javából, hiszen nagy idők nagy tanúja volt. Részletesen beszámol a termékeny szakmai pályáról, ami 1912-ben jutott el odáig, hogy maga kérte a nyugdíjazását. Egzotikus utazások következtek aztán a feleségével, de a békés nyugdíjas éveket derékba töri az első világháború.

Részletesen ír naplójában a háborús évek gazdaságáról, a politikáról, és személyes vonatkozásairól. 1918-ra már nehéz helyzetben van az ország. Kilátástalanságról és reménytelenségről tudósítanak a szomorú sorok a naplóban. 1919-ben tovább mélyülő nehézségek jönnek, politikai és gazdasági problémák. Részletesen ír a személyes, családi élethelyzetükről, és az ország sorsáról is. Aztán jön az 1920-as év, és ennél a pontnál át is adom a szót magának Hauszmann úrnak, álljon tőle itt két idézet. Egy az év elejéről, egy pedig az év végéről. Két idézet, amelyben Hauszmann Alajost nem mint építészt láthatjuk, hanem mint befektetőt:

1920. január 14.

"Miután a múlt esztendőben 1919-ben az értékpapírok szelvényei nem lettek beváltva, sem kamatjövedelem, sem tantieme nem volt, és tisztán csak a nyugdíj és házjövedelemre voltam utalva, ami a háztartás és egyéb kiadásokat távolról sem fedezte, és megtakarított pénzeimet fölemésztette, kényszerítve voltam törzsvagyonomat megtámadni, és értékpapírjaim közül 6 db sörgyári részvényt eladni. E részvények ugyanis rendkívüli áremelésben részesültek, éspedig 6.000 koronáról fölmentek 16.000 koronára, de az idén csak 100 korona osztalékot hoztak. Az eladási árból, 96.000 koronából, kifizettem a Döbrentei utcai házon még fennálló 53.000 korona jelzálog kölcsönt, és 40.000 koronával rendelkezem a háztartás fedezetére. Ezáltal megtakarítok még 6000 korona évi annuitás fizetését, és a jelenleg értéktelen pénzzel kifizettem az adósságot, mely ha - ami valószínű - pénzértékünk 50%kal le fog szállíttatni, kétszeres terhet róna rám."

1920. december

"A folyton emelkedő drágaság különösen élelmiszerek terén már alig elviselhető, és a kiadások messze túlhaladják rendes bevételeimet. Dacára hogy igen takarékosan élünk, mulatságokban nem veszünk részt, színházba nem járunk, ruhákat már évek során nem szereztünk be, az egyszerű háztartás költségei, a felemelt adó, világítási és fűtési költségek oly összegeket vesznek igénybe, amelyekről azelőtt még álmodni sem mertünk. Miután értékpapírjaimat meg akarom tartani, két festményt: Giergl- és Feszty-féle képeimet bocsátottam az Ernst múzeum aukciójának rendelkezésére. Az egyik 37.500 koronáért, a másik 36.000 koronáért kelt el, és így egy félévre a kiadások biztosítva látszanak."

Hauszmann Alajos 1926. július 31-én hunyt el vidéki birtokán Velencén, családi körben.

*Vérző bakák
vonszolják társukat a
telihold alatt.*

Töltőtoll és Tőzsde 12. - Agatha Christie és a vagyon

Irodalmi jegyzetek egy különleges kolostor udvaráról, avagy a töltőtoll és a tőzsde találkozása két osztalék között. Eheti téma: Agatha Christie és a vagyon.

Tőzsdehíreket bogarászott sokszor a lepedőként szétterített angol napilapokban a híres detektív, Poirot munkatársa, Hastings kapitány. A jelenet ismerős azoknak, akiket elvarázsoltak a krimik koronázatlan királynőjének, Agatha Christie-nek a történetei. A mindig elegáns belga detektív, Poirot körül sokszor megjelenik a pénz, a vagyon, az örökösödés, és természetesen a részvények témája. Kollégája Hastings kapitány is rendszeresen tanulmányozta az újságban a tőzsdehíreket. Vajon Agatha Christie is hasonlóképpen érdeklődött a pénzügyi világ, az árfolyamok, a befektetések és a vagyon iránt? Az angol író nő önéletrajzi könyvéből sok mindent megtudhatunk, többek közt a pénzzel való kapcsolatát is.

Agatha Christie gyerekként azt látta, hogy édesapja a befektetésekből élt, a vagyonának hozamából igazán úri módon. Igen, pontosan úgy, ahogy elképzeljük. Elegáns klubokba járt napközben, és mellette nagy társasági életet élt. Apjának az apja is már gazdag volt. Trösztöket hozott létre az író nő nagyapja, majd halála után vagyonkezelők intézték a befektetéseket. Ezt örökölte meg Agatha Christie édesapja. Rosszra fordultak viszont a dolgok és jelentős vagyonvesztés állt be. Az író nő apja pedig nem tudta mit tegyen, le volt sújtva teljesen. Megrendült az egészsége is, többször szívrohama volt. A nagyapai örökséget aztán New York-i ingatlanokba fektették, ami akkor nem volt szerencsés választás a telek és a házak tulajdonviszonyai miatt, és az ebből fakadó hozam sem lett jelentős. Baj bajt követett.

Tizenegy éves volt Agatha Christie amikor apja meghalt. A pénzügyek miatti idegeskedésnek tudja be a halálát. A nagyapától örökölt vagyon sajnos az apjánál elolvadt, mint a tavaszi maradék hó a kert végében. Takarékos élet következett a család számára, beosztás. Teltek az évek, és a kis Agatha-ból

népszerű író vált. Lassan de biztosan, könyvei egyre nagyobb népszerűségnek örvendtek, magával hozva ezzel nemcsak a sikert, de az újabb vagyont is. Jogdíjak, bevételek, és részesedések gyarapították a bankszámláját, és így aztán befektetéseken is elkezdett gondolkodni. A részvénypiac kevésbé mozgatta meg a fantáziáját, viszont egy másik üzleti terület nagyon, különösen azért, mert szorosan kötődött gyerekkori álmához.

Önéletrajzi könyvében meséli, hogy gyerekkorában imádott "házikókat" játszani. Visszatekintve életére pedig azt a felismerést osztotta meg az olvasókkal, hogy ez a szenvedély később is kitartott, hiszen életében megszámlálhatatlan házat lakott be, újíttott fel, bútorozott, dekorált, cserélt el, vagy adott bérbe. Míg Hastings a lepedőként szétterített napilapok tőzsde rovatát tanulmányozta lelkesen, addig Agatha Christie valószínűleg az ingatlan rovatot bújta. Közben pedig szorgalmasan kopogott ujjai alatt az írógép. Agatha Christie jól bánt az ingatlanokkal, és jól bánt a betűkkel is. A többi pedig már történelem.

A legkeresettebb regényíró lett a földön. Könyveit több tucat nyelvre lefordították, világszerte népszerűek, becslések szerint több, mint 2 milliárd példányt adtak már el belőlük. Ezzel a Biblia és William Shakespeare mögött harmadikként áll a bestseller-listán. Kiváló társaság.

*Frissen festett ház
teraszán írógép vár,
tea gőzölög.*

Töltőtoll és Tőzsde 13. - Babits Mihály tőzsdézik

Irodalmi jegyzetek egy különleges kolostor udvaráról, avagy a töltőtoll és a tőzsde találkozása két osztalék között. Eheti téma: Babits Mihály tőzsdézik.

"Nyájas magasságban csüng a dombtetőn a ház, / de én mordan ülök benne, mint Jeremiás." - Ezekkel a sorokkal kezdi Babits Mihály a Holt próféta a hegyen című versét, ami 1931-ben jelent meg a Nyugatban. Hol lehetett vajon "nyájas magasságban" az a ház? Merre található? Létezett egyáltalán?

Bizony állt egy kis házacska a Duna fölött Esztergom dombjain, amit Babits Mihály a feleségével 1924-ben vásárolt meg. Kis prэшáz ez a fővárostól távol, kint a természetben. A költő haláláig itt töltötték a nyarakat, amely inspirálólag hatott több mű megszületésére. Ma emlékházként működik. Különös történetek kapcsolódnak a helyhez, azonban itt most csupán egyet kívánok megemlíteni, a legelső, azt ahogy sikerült megvenniük a kis házat.

Jelentős honorárium ütötte Babits Mihály markát 1924-ben egyik fordításáért. A szokottnál magasabb összeg töprengésre készítette az író, mert a pénz bár komoly volt, annyira azért mégsem, hogy házat vehessenek belőle. Pedig szeretettek volna nagyon. A házaspár ismerősökkel és szakértőkkel konzultált, és arra jutottak, hogy a pénzt be kell fektetni. Tőzsdére ment tehát az összeg, stabil értékpapírokba. Olyan jól sikerült az időzítés, hogy hamar nagy nyereségre tettek szert, aztán következett némi valuta tranzakció is, dollárváltás, majd árfolyamnyereség, és így aztán végül olyan méretűre sikerült a tőkét növelni, amiből már házat tudtak venni.

Elindult a pár tehát Esztergom irányába, hogy megkezdjék életük egy újabb fejezetét. Közel a Duna, a Bazilika, gyönyörű kilátás, "nyájas magasság", jó levegő és szelíd gyümölcsfák. Szinte látom magam előtt Babitsot, ahogy ott ül és alkot,

tűnődik, hallgatja a vidám madárcsacsogást, vagy csak unottan ül a nyári napsütésben, és várja a híreket hozó postást.

*Próféta inti
népét, alkonyat előtt
dombtetőn.*

Töltőtoll és Tőzsde 14. - Regény és Profit

Irodalmi jegyzetek egy különleges kolostor udvaráról, avagy a töltőtoll és a tőzsde találkozása két osztalék között. Eheti téma: Regény és Profit.

Havi 20 millió olvasójával a világ egyik jelentős pénzügyi portálja a Marketwatch, amely különleges témákat is szokott érinteni. Egy cikkük felkeltette az érdeklődésemet, ugyanis az irodalomról szólt. Pontosabban: az irodalom hatása a befektetésekre. Egy közgazdász (Morton Shapiro) és egy irodalomkritikus (Gary Saul Morson) jegyezte a cikket, aminek már a címe is sokatmondó:

"Ahhoz hogy jobb befektető légy, olvass több jó regényt!"

Írásukban arra hívták fel a figyelmet, hogy a jobb tőzsdei és üzleti eredmények elérésének egyik fontos eleme, hogy megértsük az emberi viselkedést. Tehát a számok és a közgazdaságtan törvényszerűségei mellett fontos az emberi érzelmek, a kultúra és a psziché ismerete is. Ehhez nagy segítséget nyújt az irodalom. A pénzügyi és a befektetési könyvek mellett azt ajánlják a szerzők, kezdjenek el az üzletemberek is Csehovot, Dosztojevszkijt, Tolsztojt, és hasonló klasszikusokat olvasni. Ezáltal jobban meg fogják érteni az emberek motivációit, azaz, hogy mitől félnek, mitől idegesek, egyáltalán mi mozgatja őket. Jobban fogják érteni ezáltal a pénzügyi piacok működését is.

"Because culture matters."

Mert a kultúra számít. - Így említik a szerzők azt, hogy a mélyen meghúzódó kulturális és viselkedési kódok jelentősen befolyásolják az emberek reakcióit. Különböző társadalmi és kulturális csoportok eltérő módon reagálnak helyzetekre, ami bizony hatással van az üzletre, a pénzügyekre, a befektetésekre, és ezáltal a tőzsdékre is.

A regények történetei segítenek megérteni az élet megfoghatatlan dimenzióit, növelik az empátiát és a beleérző képességet. A könyvekben megjelenő karakterek és történetek hozzásegítenek a mélyen húzódó érzelmek megértéséhez. Egy regény olvasásával hosszú-hosszú órákat és napokat tölt az ember, ami által kezd együttélni a szereplőkkel, ráadásul olyanokkal, akik valószínűleg más társadalmi osztályban mozognak, mint az olvasó. Más társadalmi osztály, más vallás, más nemzet, más érdeklődés, szóval jobban meg lehet így érteni a különbözőségeket. Ezzel a táguló megismeréssel és empátiával sokkal jobban el lehet igazodni a pénzügyi piacok lélektanában is, állítják a cikk szerzői. A befektetési piacon aktív szereplőként, a könyvek és az irodalom iránti szenvedélyes rajongóként hasonlóképpen látom ezt.

A szerzők a New York Times egy korábbi cikkét is idézik, amiben a híres amerikai napilap, a Science magazin egyik írására hivatkozva szintén javasolja a tudósoknak a szépirodalom olvasását, ami által sokkal több empátiával és érzelmi intelligenciával fognak rendelkezni. Ezáltal jobb eredményeket érhetnek el.

A világ

Említésre kerül a cikkben, hogy mennyire más hely Kína, Oroszország, Amerika, India, és ahhoz, hogy ekkora méretekben is sikeres legyen valaki a pénzügyek, üzlet és befektetések terén, nem elég a reál tudományokban, mint pl. matematika, statisztika, közgazdaságtan stb. magabiztosan mozogni, érdemes a humán tudományok területén is fejlődni.

Kárpát-medence

Európának e huzatos környékén, most itt a modern korban is sokféle népek megfordulnak. Jönnek cégek nyugatról és keletről, indulnak innen magyarok mindenfelé, ráadásul ma már néhány kattintásra vagyunk csak attól, hogy akár az otthonunkból is befektessük pénzünket a világ különböző tájára és cégeibe. Érdemes tehát megfogadnunk a szerzők tanácsát: a sikeres üzleti élethez hozzásegít a szépirodalom.

Végső gondolat

A cikk szerzői végső gondolatként az alázatot említik. A saját tudásunkkal kapcsolatban az irodalom segít szerényebbé is válni. És ez az alázat nemcsak az emberiség mélyebb megértésének a jellemzője, hanem valószínűleg a legsikeresebb befektetőké is.

*Egy hűvös könyvtár
csöndjében kötetek
mesélnek régről.*

Töltőtoll és Tőzsde 15. - Churchill és a tőzsdekrach

Irodalmi jegyzetek egy különleges kolostor udvaráról, avagy a töltőtoll és a tőzsde találkozása két osztalék között. Eheti téma: Churchill és a tőzsdekrach.

Winston Churchill életművét és munkásságát kötetek tucatjai dolgozták már fel, ezek közt azonban van egy különös könyv, ami kifejezetten a pénzügyeit kutatta. Címe: Nincs több pezsgő. Alapos mű, amely egészen fiatal korától kezdve körbejárja Churchill üzleti ügyeit. Meghökkenítő részletek sokaságát kínálja az olvasó számára. A könyv egyik fejezetéről lesz most szó.

Hajón Amerikába

A brit miniszterelnök politikai pályája tele volt hullámheggyekkel és völgyekkel. Befolyása és sikerei hol fent, hol lent voltak, és különböző módon próbálta átvészelni a mélyrepüléseket. Az egyik ilyen leszálló ágban úgy döntött, hogy Amerikába utazik.

Előadások tartására készült a Williams College szervezésében, a befolyásos Bernard Baruch közbenjárása által. A Churchill család nyárra tervezte az utat. Kanada és az Egyesült Államok látogatása volt tervben. Gazdasági vezetőkkel és üzletemberekkel is akart találkozni Churchill, hiszen a pénzügyek világa mindig is foglalkoztatta. Legutóbbi, pénzügyminiszteri pozíciója nem engedte meg számára, hogy magánbefektetőként részt vegyen a tőzsdén, de miután túl volt már a hivatalon, nagy reményekkel hajózott az amerikai földrész és annak részvénypiacára felé.

Szárnyaló üzleti hangulat

Augusztus elején utaztak, de a felesége végül egészségügyi okok miatt Angliában maradt. Kanadában kezdték a körutat. Cikkeket írt különböző lapoknak, és közben remek üzleti lehetőségeket látott az olaj és gázkitermelés

területén. Útközben már el is kezdett befektetni. Több cégben is részesedést vett. Utazása során további remek lehetőségeket látott, ígéretes fejlesztéseket, és kiváló üzleti hangulatot. Ezen felbuzdulva további pénzeket fektetett be részvényekbe. Folyamatosan tartotta útközben is a kapcsolatot bankárokkal, brókerekkel, üzletemberekkel, követte a híreket és az eseményeket.

Szeptember elején értek el az Egyesült Államokba. Nagy lendülettel folytatódott az üzlet és a befektetés. Új találkozók, új számlanyitások, új részvények. Pár hét alatt már jelentős nyeresége volt ebben a szárnyaló üzleti klímában. A feleségének levelekben számolt be az úton elért sikerekről. Churchill igazán belendült, egyik tranzakció jött a másik után. Adás-vétel, vétel-adás, tartás, kivárás, majd ismét részvények vétele és eladása, hogy aztán újabb és újabb vételek kövessék... azonban sűrű sötét felhők kezdtek a piac egén tornyosulni. Októberre beborult a táj.

Felhők. Vihar. Búskomorság.

Aggódó hangú sürgönyök érkeztek Churchillhez, miközben ő továbbra is járta az országot. Piaci nehézségekről számoltak be az ismerősök. Fennakadásokról és változó gazdasági széljárásról. Churchillt nem ingadták meg a lendületben, átmenetinek érezte csak a hangulatromlást. Makacs volt és elszánt, ahogy mindig. Ekkor már olyan méretű spekulációs láz ragadta magával Churchillt, ami több kontinenst is érintett. Egyre több cég, bank, és bróker részvételével zajlottak a tranzakciói, amit ekkor már nem is látott át. Nem tudta már tisztán követni saját tőzsdei pozícióit. De ez nem zavarta. Továbbra is találkozókra vett részt, cikkeket írt, előadásokat tartott, részvényeket adott és vett, megvadult bikaként elszabaduló lendülettel.

Október második felében már valóban komorrá vált az üzleti hangulat, és egyre sötétebbek felhők gyülekeztek a gazdaság egén. Riasztó vihar készült. Október 24-én aztán mennydörgésszerűen leszakadt az égbolt, és mélybe zuhant a New Yorki tőzsde indexe. Riadalom, pánik, és kilátástalanság söpört végig az utcákon, mert a következő napokban és hetekben tovább folytatódott az árfolyamok meredek zuhanása.

Churchill október utolsó napjaiban az óceánon hazafelé hajózva kezdte el számolgatni befektetéseinek rohamosan csökkenő értékét. A távírószalag folyamatosan küldte az aktuális árfolyamot, a veszteségek pedig egyre csak nőttek és nőttek. Az óceánjáró hajó megállíthatatlanul haladt Anglia partja felé, a világ pedig a történelem legpusztítóbb gazdasági válságába. Winston Churchill így élte át az 1929-es évet.

*Hullámozó tenger
kopottas cilindert
sodor partra.*

Töltőtoll és Tőzsde 16. - Hemingway pénzügyi portfóliója

Irodalmi jegyzetek egy különleges kolostor udvaráról, avagy a töltőtoll és a tőzsde találkozása két osztalék között. Eheti téma: Hemingway pénzügyi portfóliója.

Nagydarab marcona férfi zilált borostával néz ablakon át a távolba, az előtte elterülő kietlen tájba. Mellette az asztalon italos üveg, fegyver, térképek és írógép. Vastag, kötött pulóvere viseltes, talán épp egy közeli halásztól kapta nemrég kölcsön. Nem, ez nem egy divatos borotva reklám nyitóképe, hanem ahogy a képzeletemben megjelenik a kalandos életű író, a híres Ernest Hemingway. Ilyesmi kép fogad mindig, amikor eszembe jut.

Háborúban vett részt és különböző utazásokon, tudósítások, sérülések, vadászatok, puskák, nők, válás, írás, piálás, szóval zajlott körülötte az élet rendesen. Az irodalmi Nobel-díj bizottság véleménye szerint művészetének csúcspontja Az öreg halász és a tenger című regénye volt. Jellemző, hogy a díjat személyesen nem tudta átvenni, mert épp egy repülőszerencsétlenség érte. Gépe lezuhant Afrika fölött, de túlélte. Vajon mit hagyott maga után akkor, amikor már tényleg bekövetkezett az elkerülhetetlen? Mi maradt utána a halálakor? Kalandos élet, kiváló könyvek, róla készült remek fotók, és még valami különös dolog. Egy jól összeállított pénzügyi portfólió.

Hemingway a halála után jelentős vagyont hagyott özvegyére. Eszes ember volt, mert a kalandokon és az italon túl, a pénzének egy jelentős részét azért mégiscsak befektette. Egy millió dollár körüli vagyont hagyott hátra.

1961-es halálakor pénzének nagy része részvényekben és kötvényekben volt. Részvénybefektetése közel 40 nagyvállalat papírjaiból állt. Ilyenek, mint pl: Kodak, General Motors, Bethlehem Steel, American Telephone and Telegraph stb. A korabeli kalkulációk szerint ezekből a céges tulajdonrészekből több bevétele volt Hemingwaynek a halálát megelőző években, mint az írói

tevékenységéből. Úgy tűnik valóban okos befektető volt, hiszen eltérő iparágak, különböző nagy és stabil cégeibe fektette a vagyonát. A pénzügyes szakma ezt így fogalmazza meg: diverzifikált portfóliót épített.

A kalandos és sikeres életen túl azonban az öreg halászhoz, Santiagóhoz hasonlóan Hemingway is heroikus küzdelmet folytatott lelkének tengerében dúló démonjaival, hiszen életétől is hasonlóképpen búcsúzott, mint az apja: saját kezűleg és golyó által.

*Rumot kortyol egy
halász, esti tengeren
vérfolt lebeg.*

Töltőtoll és Tőzsde 17. - IBUSZ

Irodalmi jegyzetek egy különleges kolostor udvaráról, avagy a töltőtoll és a tőzsde találkozása két osztalék között. Eheti téma: IBUSZ.

Az emberiség hosszú történelméhez képest csupán egy apró fejezetnek számít az az idő, amikor önmagunk szórakozására kezdtünk el utazgatni. Életünk része volt korábban is az utazás, elég csak a kereskedelemre, háborúskodásra, vallási és tanulmányi utakra gondolni, azonban az, hogy szórakozásból utazzunk, viszonylag új fejezete történelmünknek.

A 19. század első felében kezdte bontogatni szárnyait a turizmus, ahogy egyre nagyobb teret nyert a modern technika, a vasút, a gőzhajók, és a városiasodás. Ahogy teltek az évtizedek és haladt a modernizáció, úgy fejlődött az idegenforgalom is. Ikonikus cégek jöttek létre. A magyar turizmus egyik hosszú életű és széles nemzetközi tevékenységet folytató cége, az IBUSZ 1902-ben született. A kor arisztokratái és a meghatározó pénzügyi körök bábáskodása közepette látta meg a napvilágot, és születésénél ott volt a legendás Krausz Simon is. A turizmus jelentőségét ugyanis hamar felismerte Krausz úr, ezért több ilyen jellegű cégben volt tulajdonrésze, és részt vett az IBUSZ megalapításában is.

Szocialista utazás

A 20. század történelme végigkísérte az IBUSZ-t is. Széles nemzetközi tevékenysége a második világháború utáni államosítás áldozatául esett. A szocialista korszak utazási irodája lett belőle. A 70-es évekre már 1500 alkalmazottal szervezte az utakat, hogy aztán az állami tulajdonban töltött hosszú évtizedek után a 90-es évekre ismét magáncéggé váljon, és jelenlétével beharangozzon egy új korszakot.

Az első részvény

Az újjászületés hangulata lengte be a 90-es évek első felét, hiszen a kommunizmus bukása után egy új világ köszöntött be, a demokrácia, a piacgazdaság, a modernizáció, szóval a teljes rendszerváltás. Hosszú mély álmából felébredt a pesti tőzsde is. A szocialista tervgazdaságban nem volt helye semmiféle kapitalista részvénypiacnak, így az a második világháború után bezárásra került. Aztán hosszú, mély, négy évtizedes álmából a tőzsdék nyitásának legendás csengője keltette, és első álmatagon ébredező pillantásakor az IBUSZ részvények köszöntötték.

1990-ben az újonnan megalakuló pesti tőzsdén csupán egy vállalat részvényeivel kezdhették meg a befektetők az üzletkötést, ezek pedig az IBUSZ cég részvényei voltak. Ha Krausz Simon ezt láthatta volna...

Hatalmas túljegyzés és erős nemzetközi érdeklődés közepette került a részvény a parkettre 4900 Ft-os árfolyamon, amely aztán hamar többszörözött. Közélről szemlélte az újjáéledő pesti tőzsde első lépéseit az akkor már tekintélyes nemzetközi tapasztalattal bíró André Kostolany is. Külföldi pénzügyi körök is érdeklődéssel figyelték a folyamatokat, és a hazai befektetői réteg is elkezdte tanulni a szakmát. Újabb részvények érkeztek aztán a parkettre, és a modern pesti börze néhány mámoros év után megismerkedhetett a tőzsdekrach fogalmával is. Árfolyamok szárnyaltak és szakadtak, vagyonok teremődtek és szűntek meg, örömkönnyek és bánatkönnyek potyogtak, szóval az újjászületett pesti tőzsde elkezdte élni a részvénypiacok szeszélyes és kiszámíthatatlan életét. Az IBUSZ részvények 12 évig voltak részesei ennek a varázslatos világnak, majd 2002-ben az akkori tulajdonosok búcsúztak, és kivezették a céget a tőzsdéről.

*A busz ablakán
hópihe mosolyog, a
hegyek felé tart.*

Töltőtoll és Tőzsde 18. - Frigyláda a Wall Streeten

Irodalmi jegyzetek egy különleges kolostor udvaráról, avagy a töltőtoll és a tőzsde találkozása két osztalék között. Eheti téma: Frigyláda a Wall Streeten.

A papi kaszt, a kohániták feladata volt, hogy a Frigyláda körüli szertartásokat elvégezzék a Szentélyben. A kiválasztott férfiak szerepe volt ez már Mózes korától kezdve hosszú évszázadokon át. Kalandos útja volt aztán a ládának, hiszen a törzssel együtt vándorolt a sivatagban, vagy templom mélyén állt, kerubok őrizték, emberek félték, látott harcot, békét, királyt és papot, szenteket és bűnösöket egyaránt. Aztán nyoma veszett. A történelem fogaskerekei bedarálták, nyomát a sivatagi homok és a szelek befújták, hogy aztán sok száz év múlva felbukkanjon ott, ahol senki sem várná, New Yorkban a Wall Streeten.

A tőzsde világának egyik legfontosabb "temploma" a Wall Streeten székelő New York Stock Exchange, és neki is megvannak a maga papjai. Azok akik ég és föld között közvetítenek, akik utat mutatnak, akik múltat, jelent és jövőt kutatnak. Vagyonkezelőként dolgoznak és a számok mágiájával foglalkoznak. Amikor megszólalnak, mások elhallgatnak. Figyelem és áhítat övezi minden szavukat.

A modernkori pénzvilág hagyományai is úgy alakultak, hogy legfőbb mágusai, a hatalmas összegeket mozgó vagyonkezelők általában férfiak. Az új évezred küszöbén azonban egy különös varázslónő is helyet követelt magának e díszes társaságban. Nem ok nélkül, nem érdemtelenül, hiszen sok évtizednyi munka áll mögötte, és eredményei a legfontosabb emberek közé pozícionálta magát. Ott ül most már ő is az univerzum mesterei között, és amikor megszólal, mások elhallgatnak. Cathie Wood-nak hívják. Ismerjük meg most egy picit közelebbről!

Cathie Wood és az Ark

Egyszerű halandóként kezdte a pénzügyi világ ranglétrájának alján. Asszisztensként, elemzőként, befektetési alapkezelőként, aztán a hosszú

évtizedek után elindult önmaga útján. Magához vette varázsbotját és saját vagyonkezelő céget hozott létre, aminek neve: Ark Invest. (Ark, mint Active Research Knowledge.)

A hagyományos befektetésekhez képest, Cathie Wood cége kifejezetten a legújabb technológiai fejlesztésekre specializálódott. Ezeket elemzik és kutatják a csapatával, és ezen újkori technológiai tudás legígéretesebb vállalkozásaiba fektetnek be pénzt. A bizalom megvan Cathie Wood és cége iránt, hiszen már 20 milliárd dollár felett van a rájuk bízott pénz nagysága. Ekkora vagyon kezeléséhez nem árt, ha az ember kellően megfontolt és bölcs. Génkutatás, robotizáció, elektromos autózás és kriptovaluták. Ezen területek ígéretes vállalatait keresi az Ark. Kifejezetten olyan területekre csoportosítják a pénzeket, ami a jövő fejlődéséről, a haladásról, az emberiségnek, és magának a Teremtésnek a következő lépcsőfokairól szól. Álljunk meg azonban itt egy pillanatra!

Szó volt már róla, hogy a cég neve az Active Research Knowledge szóösszetétel rövidítése, amely kifejezően jeleníti meg a cég elkötelezettségét a tudás alapos feltérképezése iránt. Azonban van itt még más is. Sokkal több mindent rejt ez a név, és ahhoz hogy megfejtjük, meg kell ismerni jobban Cathie Wood-ot:

<https://www.youtube.com/watch?v=aHSvIMR1Jos>

57 évesen indította be a cégét. Azt hiszem elmondható, hogy ez bátorságra vall! Más kultúrkörnyezetben az ilyen korú nők már inkább csak a nyugdíjra készülnek. Cathie nem így tett. Új fejezetet nyitott az életében. Nem félt a változástól, hiszen gyerekkorában többször is költözött a család, ráadásul bevándorló szülők gyermeke, így génjeiben hordozta az élet változásaival szembeni bátorságot. Ebben a lépésben talán az is hozzásegítette, ami a karrierje során többször is megmutatkozott, hogy hosszútávú perspektívában néz a jövőre. Nem a holnapra tervez, messzebbre tekint.

A vihar közepén

A pénzügyek világában azonban adódnak olyan helyzetek, amikor még a legalaposabb, legbölcsebb és legtürelmesebb Cathie Wood-ok is idegtépő kihívások közé kerülnek. Hatalmas gazdasági és piaci turbulenciák zajlottak le a 2000-es évek második felében, és ezeket nehezen élte át Cathie Wood is. Mélyen elkötelezett hívőként azonban a Bibliához fordult eligazításért és tanácsért.

Ebben a nehéz periódusban megérintette a Frigyládának a története. Különösen az, hogy a korabeli törzsek a nehéz helyzetekben, a csatáknál önmaguk előtt vitték a Frigyládát, mint Istenük legfőbb szimbólumát. Cathie is egyfajta csatában, hatalmas pénzügyi küzdelmekben érezte magát. Aztán letisztult körülötte a helyzet, és felismerte hogy új utakon kell elindulnia. Létrehozta ekkor a saját cégét, az Ark Invest-et, az Active Research Knowledge vállalatot, amely név rövidítésének, az Ark-nak van egy külön jelentése is: Ark of the covenant. A szövetség ládája. A Frigyláda.

Cathie meggyőződése, hogy az emberiség fejlődése Isten kezében van. És hiszi, hogy ő, mint vagyongazdálkodó a leghelyesebb dolog amit tehet, ha a rá bízott pénzt a fejlődésben élenjáró technológiák és cégek rendelkezésére bocsátja. Így segítheti a világ fejlődését, a teremtést, azaz Isten munkáját. A jövő technológiai iparágaiba fektet tehát, ezekről mesél az embereknek, ezeket kutatja, ezeket figyeli. A holnaputánra tekint. Csapatával, az együtt gondolkodó törzsszel pedig napról napra haladnak a sivatagban, és maguk előtt hordozzák legfőbb szövetségüket, cégüket az Ark-ot, vagyis magát a Frigyládát.

*Hajnalt köszönt a
sivatagi törzs, kopott
sarun porszemek.*

Töltőtoll és Tőzsde 19. - Filozófus a tőzsdén

Irodalmi jegyzetek egy különleges kolostor udvaráról, avagy a töltőtoll és a tőzsde találkozása két osztalék között. A sorozat utolsó témájaként: Filozófus a tőzsdén.

Plótinosz egyiptomi-görög származású filozófus volt a harmadik században. Tanításában és szellemiségében az Egy, mint (Isteni) központi fogalom állt, amely egy ideális világ legfőbb rendezőelvének tekinthető. Az Egy, mint abszolút jószág és abszolút tökéletesség sugárzik ki a világba, mindennek az oka és a kezdete. Az ember a szellemi, a lelki szférákkal való kapcsolata során kerülhet közel az Egyhez. Az anyagi világ a szellemi világ árnyéka, az Egy kiterjedése. Az Egy élő folyamat, amihez törekedni kell visszatérnie az embernek.

Plótinosz tőzsdére megy

A filozófus munkássága erőteljes hatással volt a magyar befektetők egy szűk csoportjára, hiszen a szerteágazó tevékenységet végző befektetési holdingjuk neve is ez lett: Plotinus. A 2010-es évek elején tőzsdére vitték a céget, ezáltal a nyilvánosság számára is elérhetőek lettek a részvények. Költői képpel és egy kis túlzással úgy is mondhatnánk: az Egy kiáradt önmagából.

Plotinus fénnel tölti be a börzét

Az 1990 utáni újkori magyar tőzsde egyik példaértékű sikere lett a Plotinus. Ragyogott, tündökölt, fénnel töltötte be a teret. Több milliárd forintnyi nyereséget termelt, az államkasszába sok adót fizetett be, a cég részvényesei pedig többszörözték a befektetett tőkéjüket. Prudens és átlátható tevékenysége emelte a hazai gazdasági és befektetési kultúra színvonalát. Talán a természet ritmikusságát követve azonban, ahogy az Egy kiáradt, az Egy később vissza is vonult.

Hét év után megszűnik

A cég részvényeit visszavásárolták, a menedzsmentet és a tulajdonosi kört átalakították, szóval a társaság teljes tevékenységét és tartalmát megváltoztatták. A cég nevét is. Plotinus eltűnt, megszűnt létezni. Csupán néhány befektető emlékeiben él tovább. Archivált akták és dokumentumok maradtak csak utána a megfelelő hivatalok polcain.

Aki hosszú időt töltött el Plotinus mester társaságban, annak emlékei egy életre szólóak, valószínűleg szépek és kellemesek. Jól járt közelségében az ember. A társaságában tanult is, pénzt is keresett, úgy is mondhatnánk, egy ideál közelében ülhetett. Az élet azonban halad tovább.

Plótinosz után

Az emberiség tűnődői és gondolkodói minden egyes korban keresték és kutatták a nehéz kérdésekre a válaszokat. Különböző eredményre jutottak. A filozófus Plótinosz utáni évszázadban vetette papírra felismeréseit az egyiptomi alkimista, Zószimosz, akinek munkásságából ismerhető egy bizonyos Mária axióma: "Az egyből kettő lesz, a kettőből három, és a harmadikból lesz aztán az egy, mint a negyedik."

Elmélkedésre készítetett ez sokakat a következő évszázadokban.

Így történt ez több, mint 1600 évvel Zószimosz után a svájci hegyek havas lábainál is. Zószimosz és a fenti számsor hosszú töprengésre készítette ugyanis a lélektan egyik kiválóságát, a híres svájci pszichológust C.G. Jungot, és egyik legkiemelkedőbb tanítványát Marie-Louise Franzt, a zürichi tó hús vizű partjainál. A személyiség fejlődésének, magának az individuációs folyamatnak látták benne a korabeli lenyomatát.

Plótinosz, Zószimosz, Jung, Zürich, Pest, tőzsde, részvények, alkímiai, lélektan, rendszerek és emberek. A világ sok-sok kérdés körül kevereg és kavarg, válaszok jönnek-mennek, hogy aztán újabb és újabb kérdések szülessenek. Egy, kettő, három, négy, és újra egy. Az Egy kiárad, az Egy visszavonul. Napfelkeltét

követi a naplemente, a hold is feljön, aztán a sűrű sötét égbolton ragyognak a távolban apró, fénylő csillagok.

*Egy mandala
belseje pulzál, egy tó
mélye pislog.*

Utószó

Kedvelem a hétköznapokat. Általában így néz ki: Reggeli friss levegő, kicsit még gyűröten egy jó tea, néhány finom falat, kávé, aztán újjászületés a zuhany alatt... majd hírek, számok, gondolatok és árfolyamok, kalkuláció és inspiráció, töprengés és döntés... könyvek, jegyzetek, füzetek... séta, naplemente, csendesség... meditatív nyugalom... mennyi, de mennyi mindent kínál egy nap, maga a föld, és vele az ég.

Azt kívánom önnek, kedves olvasó, hogy tőzsdével vagy tőzsde nélkül, bárhogy is, de kellemesen teljenek a hétköznapjai. Ez fontos!

Korábbi kötetek

A szerző korábbi kötetei elérhetőek a Széchenyi könyvtár online polcain itt:

Kumráni haibun

A holt-tengeri tekercsek eddig nem ismert kódolás

<https://mek.oszk.hu/20700/20782/>

<https://mek.oszk.hu/20700/20782/20782.pdf>

Belégzés, kilégzés

Haibuntörténetek a pillanat átélésének művészetéhez

<https://mek.oszk.hu/20300/20361/>

<https://mek.oszk.hu/20300/20361/20361.pdf>

A kolostor legjobb mondata

Cikkgyűjtemény

<https://mek.oszk.hu/22000/22034/>

<https://mek.oszk.hu/22000/22034/22034.pdf>

